
En defensa del marxisme

<http://www.mdt.cat>
Moviment de Defensa de la Terra

MDT

Índex temàtic

Què és el marxisme?	3
1. El significat del materialisme	5
<i>a)</i> L'anàlisi i interpretació del món i l'acció que se'n deriva.....	6
<i>b)</i> L'anàlisi de les relacions socials i el sistema productiu.....	7
<i>c)</i> L'anàlisi del fet nacional i l'opressió nacional	8
<i>d)</i> El significat del «materialisme militant».....	9
2. Entendre la dialèctica	11
<i>a)</i> La superació dels dogmatismes i apriorismes	12
<i>b)</i> La distinció (i sovint traumàtica relació) entre tàctica i estratègia	13
<i>c)</i> L'anàlisi de les contradiccions i l'apreciació del moment.....	13
3. Anàlisi econòmica i anàlisi de classes	15
<i>a)</i> Com funciona el capitalisme?	15
<i>b)</i> Què genera el capitalisme? Classes socials antagòniques.....	17
<i>c)</i> Les classes socials als Països Catalans i el seu posicionament	19
<i>d)</i> Les classes socials i la lluita nacional.....	20
4. Socialisme utòpic	23
5. La necessitat dels partits comunistes	27
<i>a)</i> Perquè són la garantia de l'autonomia obrera en sentit clàssic.....	27
<i>b)</i> El Partit Comunista ha de ser l'intel·lectual orgànic de la classe obrera	27
<i>c)</i> Tàctica i estratègia.....	28
<i>d)</i> Tres experiències històriques.....	29
6. Errors i desviacions	37
<i>a)</i> Reformistes o tacticistes	37
<i>b)</i> Esquerranistes o ideologistes	38

Què és el marxisme?

El marxisme, o «socialisme científic» com el batejaren els seus ideòlegs, és el corrent filosòfic creat per Karl Marx i Friedrich Engels a mitjan del segle XIX. Aquest corrent ha estat la base de bona part tant dels pensadors revolucionaris com dels moviments d'emancipació obrera i nacional-populars que, des d'aleshores, han lluitat per subvertir l'ordre social i econòmic establert i bastir una societat igualitària, lliure d'explotació.

El marxisme, fins i tot per als seus enemics, ha esdevingut una eina fonamental en l'anàlisi social i econòmica de les societats capitalistes modernes i en l'elaboració de propostes transformadores tant a nivell programàtic com estratègic i organitzatiu.

Així, el marxisme ha estat la base sobre la qual homes i dones com Lenin, Rosa Luxemburg o Mao Zedong bastiren i desenvoluparen teories revolucionàries adaptades a les seves realitats concretes; ha estat el motor ideològic de lluitadors com Che Guevara o Ho Chi Min, i el substrat intel·lectual que ha permès a Antonio Gramsci, Marta Hanecker o Samir Amin anar desplegant tot un cos teòric que permetés als oprimits encarar la lluita contra els opressors.

Però prescindint de noms propis, podem afirmar que el marxisme ha estat i és encara la base ideològica que ha permès que centenars de milions de treballadores i treballadors de tot el món s'organitzessin en la lluita pel socialisme. I si bé és cert que no sempre aquestes lluites han assolit els seus objectius, és inqüestionable que només les lluites plantejades des d'aquesta base han aconseguit vèncer l'imperialisme, conquerir el poder polític i subvertir realment l'ordre establert tot obrint les portes a la construcció de nous models socials i polítics.

El marxisme és, doncs, i sobretot després de Lenin i l'experiència de la revolució bolxevic, una filosofia de la praxi, que com assenyalava Marx mateix només té sentit en l'acció, plasmada en la lluita concreta en unes circumstàncies reals i determinades. L'onzena tesi sobre Feuerbach remarcava que «fins ara, els filòsofs s'han limitat a interpretar el món, però del que es tracta és de transformar-lo».

El marxisme no és, doncs, un dogma o un llibre de receptes, sinó un mètode analític i sintètic que permet estudiar d'arrel les diferents formes d'organització econòmica i social i elaborar i desplegar una praxi revolucionària que permeti superar-les.

En aquest sentit, Lenin és prou explícit quan cita Marx i Engels: «La nostra doctrina no és un dogma, sinó una guia per a l'acció», deien sovint Marx i Engels, que es reien, i amb raó, de l'aprenentatge mecànic i de la simple repetició de «fórmules», que, en el millor dels casos, només serveixen per a traçar les tasques generals, que canvien necessàriament d'acord amb les condicions econòmiques i polítiques concretes de cada fase particular del procés històric.

Simplificant, podem caracteritzar el marxisme com una doctrina:

- Fonamentada en el materialisme i la dialèctica
- Que supera les mancances de l'economicisme anglès i el socialisme utòpic.
- Que propugna l'organització dels treballadors en partits per encarar la lluita de classes i prendre el poder polític.

L'objectiu d'aquest opuscle és exposar, a partir d'aquests punts, els diferents aspectes en què una visió marxista és essencial per al desplegament, ara i aquí, d'un moviment polític revolucionari, d'alliberament nacional i transformació social, que permeti encarar un procés de ruptura respecte als estats ocupants.

Abril de 2011. Països Catalans.

1. El significat del materialisme

La base primera del marxisme és el materialisme. Ja el 1841, a la seva tesi doctoral (*Diferències entre la filosofia de la naturalesa de Demòcrit i Epicur*), Marx hi analitza dos dels principals pensadors materialistes de la Grècia clàssica.

En general, el materialisme explica la consciència a partir de l'ésser i no pas al contrari. És a dir, les condicions físiques i materials d'existència són les que condicionen determinades formes de consciència, de pensament.

Aquest condicionament no és mecànic (determinista) sinó dialèctic, ja que els diferents nivells de consciència poden facilitar accions que transformin les condicions d'existència; però, en darrera instància, aquesta consciència (i la seva concreció pràctica conservadora o transformadora) només és possible a partir del coneixement objectiu de la realitat material, del món físic en què s'inscriu l'ésser conscient.

De la mateixa manera, el materialisme aplicat a la vida social de la humanitat exigeix que la consciència social s'expliqui a través de l'ésser social.

A la *Contribució a la crítica de l'Economia Política*, Marx ens diu: «En la producció social de la seva existència, els homes contreen determinades relacions necessàries i independents de llur voluntat, relacions de producció que corresponen a una determinada fase del desenvolupament de les forces productives materials. El conjunt d'aquestes relacions forma l'estructura econòmica de la societat, la base real sobre la qual s'alça la superestructura jurídica i política i a la qual es corresponen determinades formes de consciència social.».

En resum: és el sistema econòmic qui genera ideologia i no pas a l'inrevés. El món no és així perquè la gent s'assegués en un determinat moment i després de molt enraonar decidís que seria d'aquesta manera, sinó que la gent interioritza determinades formes de vida i actua sota certs consensos socials precisament perquè el món on viu és d'una determinada manera.

El sistema genera, doncs, la ideologia dominant, i només l'anàlisi rigorosa de les relacions de producció, de les condicions socials d'existència, pot dur a una presa de consciència per part dels i les treballador(e)s que

els permeti encarar el combat, la lluita de classes, generant o difonent antítesis ideològiques.

Quan aquesta anàlisi materialista és substituïda per formes més o menys nocives d'idealisme (religions, idees estàtiques sobre els fets socials i la realitat nacional, l'altruisme utòpic, etc.) el resultat és que l'acció que se'n deriva no té cap possibilitat de fer avançar la realitat en el sentit desitjat (superació de l'explotació i la injustícia), sinó que l'únic que s'aconsegueix és reforçar el sistema (immunitzant-lo, oferint vàlvules d'escapament, o afavorint de retruc els sectors més conservadors o reaccionaris).

Alguns exemples de la necessitat del materialisme els trobem en:

a) L'anàlisi i interpretació del món i l'acció que se'n deriva

La defensa del socialisme i fins i tot de la democràcia suposa defensar la visió materialista del món i combatre sense escrúpols de cap mena interpretacions idealistes (especialment les religions i les idees estàtiques sobre els fets socials i la realitat nacional)¹ que tenen com a única finalitat distreure l'atenció sobre les arrels objectives de la problemàtica social per mantenir l'ordre establert (o, fins i tot, retornar a les cavernes).

Cal defensar la política davant de la religió i les anomenades «filosofies alternatives», que no fan sinó alienar els seus seguidors substituint l'acció conscient i decidida per a la transformació de la realitat per una acció (o inacció) socialment inconscient, caracteritzada per la seva esterilitat transformadora, la seva irrellevància social o, en el pitjor dels casos, pel seu caràcter reaccionari, contrari objectivament als interessos de classe. Com deia Marx, «no tots els enemics del capitalisme són amics nostres»

Hem de combatre els essencialismes ideològics i identitaris, des dels fonamentalismes religiosos, al nou eurocentrisme feixista i islamofòbic. Uns i altres no fan sinó assenyalar un enemic imaginari (en el cas del racisme classista, precisament s'assenyalen les principals víctimes del sistema) amb l'objectiu d'ocultar l'arrel de la problemàtica social que ens envolta: un sistema econòmic basat en l'explotació, les desigualtats i la injustícia.

1. La manca d'una anàlisi materialista es pot observar de manera molt clara en un nombre important de revoltes populars del passat, com la Guerra dels Segadors, en la qual, per exemple, els referents ideològics eren parcialment de tipus religiós. La lluita nacional, si està mancada d'una anàlisi materialista, pot tenir també expressions basades en idees reaccionàries (racisme, etnicisme, etc.) o en simples crides a la bona voluntat de la gent, sense considerar que, per interessos socials i econòmics de classe, sectors importants de la burgesia, per exemple, siguin poc propensos a la defensa conseqüent de la llibertat nacional.

En el mateix sentit, cal defensar la lluita de classes, la redistribució de plusvàlues i les lluites d'emancipació davant de l'assistencialisme i l'altruisme fariseu. Hem de denunciar el paper anestesiant i la immoralitat de la caritat i la beneficència, reclamant una redistribució real de la riquesa; lluny de recloure'ns en ghettos de falsa i hipòcrita puresa ideològica, hem de defensar la conquesta del poder polític per posar l'Estat al servei dels interessos de la majoria: els i les treballador(e)s i les classes populars.

b) L'anàlisi de les relacions socials i el sistema productiu

Una de les grans mentides del capitalisme és la seva manera de mesurar la situació econòmica, de manera que fa dels interessos d'una minoria (els especuladors, els explotadors) la rasadora per la qual es mesuren uns suposats *interessos generals*.

En el capitalisme (i en tots els sistemes econòmics a partir de l'aparició de la propietat privada) no existeixen *interessos generals*², sinó **interessos de classe**. Aquesta situació es fa més crua i evident en una situació de crisi com l'actual, on els mèdia s'obstinen a fer-nos creure que retallar despeses socials per subvencionar la banca privada és afavorir la nostra economia. No seria millor per a la majoria de nosaltres foragitar o empresonar els especuladors, nacionalitzar la banca i els sectors estratègics (transports, energia i telecomunicacions) i reinvertir els beneficis que aquests generen en polítiques socials i en el foment de l'economia d'escala (pagesia, cooperatives, autoocupació, comerç local i petita i mitjana empresa)?

Vivim en una societat amb classes antagoniques i amb interessos contraposats, on si bé és cert que la diferenciació no pot simplificar-se als nivells del segle XIX, donada la complexitat del mode de producció, encara ho és més que el xoc d'interessos s'intensifica a passes accelerades, amb una minoria cada vegada menys nombrosa i més rica, i un procés d'empobriment objectiu d'àmplies capes de la societat.

L'anàlisi d'aquestes relacions socials i de l'evolució del sistema productiu és cabdal tant per saber plantar batalla a les constants agressions de classe, com per plantejar alternatives a nivell econòmic i polític que permetin acumular forces i encetar un procés de transformació.

2. Cal distingir, però, situacions com les societats més castigades per l'imperialisme, el colonialisme o l'ocupació i espoli, on existeixen interessos coincidents entre les diferents classes socials nacionals, enfrontades al saqueig de la metròpoli.

c) L'anàlisi del fet nacional i l'opressió nacional

La nació no és un ens abstracte, etern i immutable, sinó una determinada forma de comunitat humana, formada a través de la història, a partir d'unes relacions econòmiques, un territori, una llengua i unes formes de vida compartides.

Una nació no és una tribu, ni un conjunt de tribus, no és una ètnia ni un conjunt d'ètnies i no és una religió o un conjunt de religions. No fou la *moreneta* la mare dels catalans, sinó *alguns* catalans que, en un determinat moment històric, van erigir la *moreneta* en patrona nacional.

La nació és una col·lectivitat que, en una fase determinada del desenvolupament del sistema productiu, s'ha organitzat sobre una base territorial i sota uns paràmetres culturals compartits. Però... *qui* l'ha organitzat o *qui* la pot organitzar? Doncs la classe emergent (o hegemònica) dins aquesta comunitat!

La burgesia fou la constructora d'Europa tal i com la coneixem, en la mesura que fou capaç, en cadascun dels diferents territoris, d'organitzar la comunitat (sota els seus interessos, òbviament) i posar-la sota un paraguai polític, jurídic i administratiu: l'Estat modern.

Algunes burgesies, com la catalana, van renunciar al seu paper històric com a articuladores de la nació dotant-la d'un Estat propi i, per contra, optaren pel regionalisme (o autonomisme, o pseudofederalisme, o la *nacionalitat històrica*), tot renunciant a liderar una comunitat nacional amb plenes facultats, amb la qual cosa van provocar una mena d'esquizofrènia identitària o autoodi que encara avui perdura en força sectors del nostre poble.

En l'actual fase de desenvolupament capitalista, caracteritzada per la mundialització i el capitalisme financer especulatiu, només els i les treballador(e)s i la resta de classes populars (incloent-hi, per exemple, sectors la petita burgesia que s'hi vegin arrossegats) estan en condicions d'articular la nació catalana, és a dir, de dotar el poble català d'unes formes d'organització socials, econòmiques i polítiques que permetin la pervivència de la llengua, l'enriquiment de la nostra cultura i el desenvolupament d'unes formes enriquidores de vida en comú.

L'independentisme català revolucionari del nostre temps ha partit d'una anàlisi de classe i de la crítica del «catalanisme conservador» (v. «El conservadorisme, el llast del poble català» [<http://www.defensadelaterra.org/PPCC/conservadurisme.htm>]).

Quan parlem d'opressió nacional, doncs, no ens limitem a parlar de repressió cultural i lingüística: parlem, sobretot, de la negació a la nostra comunitat del dret a decidir lliurement el seu destí, la seva forma d'organitzar-se, el seu model econòmic, etc.

I, en el nostre cas, com en el dels pobles sotmesos al colonialisme, parlem sobretot de l'espoli (o saqueig) com a forma més descarnada d'opressió. De la mateixa manera que els i les treballador(e)s ens veiem privats del fruit del nostre treball a través de la plusvàlua (que comentarem més endavant), el conjunt de la comunitat nacional és objectivament robada per un poder aliè. El poble treballador català pateix, doncs, dues vexacions simultànies: la nacional i la de classe.

Alhora, però, aquest espoli pot provocar una certa coincidència parcial d'interessos amb sectors de la petita i mitjana burgesia nacional: la necessitat d'acabar amb l'espoli i de decidir nacionalment el nostre model productiu.

d) El significat del «materialisme militant»

Dèiem al principi que el materialisme és una filosofia de la praxi i que, per tant, només té sentit des d'una òptica militant, des de la implicació en la lluita diària per la construcció del socialisme, des de la capacitat d'anàlisi i de formació que permeti entendre correctament el moment històric i actuar en conseqüència. Les cites següents de Lenin parlen per si mateixes sobre el significat del materialisme militant:

«Un dels errors més greus i perillosos entre els comunistes és imaginar-se que la revolució poden dur-la a terme els revolucionaris sols (...). L'avantguarda només compleix la seva tasca d'avantguarda quan sap no aïllar-se de la massa que dirigeix i, per contra, sap conduir endavant realment tota la massa. Sense la unió amb els que no són comunistes, en les més diverses àrees de l'activitat, no es pot ni tan sols parlar de cap construcció comunista eficaç.»

«El comunista que es vantés de ser-ho, simplement per haver rebut unes conclusions ja establertes, sense haver realitzat un treball seriós, difícil i profund, sense analitzar els fets davant els quals està obligat a adoptar una actitud crítica, seria un comunista molt lamentable.»

«La Unió [de Joventuts Comunistes] ha de ser tal que qualsevol obrer hi pugui veure persones de qui potser no comprèn gaire la doctrina i a qui potser no creurà d'immediat, però que amb el seu treball real i amb la seva actuació mostren que són ells, precisament, qui assenyalen el camí encertat.»

Cal dir, però, que l'augment de coneixements a nivell general fa que aquesta dicotomia entre partit i masses no hagi de ser avui tan esquemàtica.

Tanmateix, aquestes citacions exposen molt clarament la necessitat de la militància organitzada en el partit (i en les diferents organitzacions militants) d'actuar en una estreta relació amb les classes populars, els interessos de les quals defensa.

2. Entendre la dialèctica

Si Marx havia escrit la seva tesi sobre Demòcrit i Epicur, Engels tingué en Heràclit el seu referent clàssic. Les frases del d'Efes «Ningú es banya dues vegades al riu perquè tot canvia tant en el riu com en qui es banya» i «La guerra és la mare i reina de totes les coses» esdevenen cabdals per entendre la concepció dinàmica del món que suposa la dialèctica, corrent filosòfic que en la seva versió idealista té Hegel com a gran exponent i en el context materialista esdevé la clau per al desenvolupament del pensament de Marx i Engels.

Així, Engels actualitzava la dialèctica i la posava al servei de les ciències socials:

«[...] el món no pot concebre's com un conjunt d'objectes acabats, sinó com un conjunt de processos en què les coses que semblen estables (igual que el seu reflex en els nostres caps, els conceptes) passen per una sèrie ininterrompuda de canvis, per un procés de gènesi i caducitat [...].»

És a dir, tot, i en particular les societats humanes, es troba en permanent estat de transformació; ara bé, aquesta transformació no es correspon amb la mecànica clàssica acció – efecte (determinisme), sinó amb la relació dialèctica acció – reacció – síntesi...

Mirem d'explicar-ho esquemàticament: qualsevol situació (tesi) és intrínsecament inestable, donades les contradiccions que conté. Aquestes contradiccions generen una acció oposada a la tesi, que pretén modificar-la (antítesi), i del conflicte entre totes dues sorgeix una nova situació (síntesi) que conté noves i diferents contradiccions.

Cada síntesi o superació de les contradiccions anteriors no es deriva directament de l'acció, sinó que depèn de la correlació de forces en la lluita, i les noves contradiccions que li són pròpies generen, a continuació, noves accions i reaccions.

Segons Engels, el capitalisme duu intrínseques tres grans contradiccions:

- a) El productor és separat de la propietat de la seva producció: productors (obrers) i propietaris (burgesos)
- b) Control social (lleis en defensa de la propietat, jerarquització social) *versus* anarquia productiva general (liberalisme)
- c) Superabundància de productes i mitjans de producció *versus* exèrcit industrial de reserva (treballadors a l'atur o precaritzats sense capacitat de consumir-los)

Aquestes contradiccions proporcionen pistes del lloc per on pot petar el sistema (subversió obrera, crisi de superproducció, empobriement de la majoria, concentració de capital en poques mans), ens garanteixen que és inestable i caduc..., però des d'un punt de vista dialèctic no podem determinar quina en serà l'evolució: dependrà de la correlació de forces en cada moment històric en la lluita entre les classes antagoniques.

El pensament dialèctic és clau per al tractament de qüestions com:

a) La superació dels dogmatismes i apriorismes

Si entenem el món en permanent estat de canvi, no podem assignar a una realitat canviant unes idees estàtiques. Allò que ahir era cert i precís, avui pot no ser-ho tant. La nostra visió de la societat no pot basar-se en una sèrie d'idees prefixades per molt encertades que aquestes fossin en un determinat moment històric. El que cal és anar actualitzant aquestes idees a través d'una anàlisi acurada de la realitat objectiva (material).

Quan parlem, per exemple, dels interessos i les aliances de classe, cal tenir ben clar l'antagonisme fonamental entre explotadors i explotats; però alhora cal analitzar en cada moment les diferències entre els qui s'enriqueixen i els qui s'empobreixen, l'evolució interna del bloc dominant i del bloc transformador, quins sectors socials concrets s'alinearíen objectivament en la defensa de reivindicacions concretes... I ens podem trobar en la situació que aquell que avui és un aliat en un programa reivindicatiu concret, demà és l'enemic que cal batre en la construcció d'un model de societat (o a l'inrevés).

L'adequació de la lluita política a la realitat econòmica i social en unes coordenades espai-temps determinades és clau per a l'èxit d'un procés revolucionari, la qual cosa implica superar visions estretes i pràctiques de vol gallinaci, sent capaços d'analitzar cada conjuntura i impulsant en cada moment les iniciatives polítiques més adients.

Això ens duu inevitablement a parlar de...

b) La distinció (i sovint traumàtica relació) entre tàctica i estratègia

Entenem per **estratègia** aquells objectius i orientacions a mitjà i a llarg termini, aquells elements centrals, aquelles condicions ineludibles, aquells salts qualitatus que haurà d'anar donant qualsevol procés revolucionari.

Tàctica, en canvi, fa referència a l'acció política i/o social més immediata, al treball del dia a dia que ha de permetre preparar les condicions per avançar vers els objectius estratègics.

Això, però, no és tan senzill. Algunes desviacions del marxisme (especialment el trotsquisme) confonen els termes i arriben a plantejar la conquesta dels objectius estratègics (programa de màxims) a través de l'avenç mecànic en les qüestions tàctiques (programa de mínims). Res més lluny de la realitat.

El cert és que **entre tàctica i estratègia s'estableix una relació dialèctica**, és a dir, per poder desplegar una política de masses que permeti acumular forces per tal de forçar la ruptura, cal sovint entrar en contradicció aparent amb els principis estratègics, aquells que, a priori, ens semblen irrenunciables i per a la conquesta dels quals, precisament, despleguem la línia tàctica.

I a l'inrevés: molt sovint, determinades conquestes a nivell tàctic acaben actuant com a anestèsic de la lluita de classes o la consciència nacional, ja que, gestionades per l'Estat a través de les forces d'ordre (normalment socialdemòcrates), esdevenen una eina de cofoisme i desmobilitació.

És en aquest context que cal situar les polítiques d'aliances. No hi ha una solució màgica a la **tensió existent entre estratègia i tàctica**, sinó que en cada instant i en cada lloc físic, cal saber analitzar primer les **condicions objectives** (com està la societat, què necessita i què s'hi pot fer) i, de manera subsidiària, les **subjectives** (com està el moviment, què hauria de fer i què pot fer).

Les accions, mobilitzacions i organitzacions inscrites en objectius tàctics, considerats necessaris al si d'una estratègia determinada, han de ser assumides plenament pels militants comunistes perquè són elements de la seva lluita, sense els quals no es produirien els avanços necessaris

c) L'anàlisi de les contradiccions i l'apreciació del moment

L'agost de 1946, deia Mao Zedong en una entrevista: «Tots els reaccionaris són tigres de paper. Semblen terribles, però en realitat no són tan poderosos. Vist en perspectiva, no són pas els reaccionaris sinó el poble qui és realment poderós». Delirava? Li havia tocat massa el sol durant els anys

de la Llarga Marxa? El cert és que tres anys després l'Exèrcit Popular alliberava la Xina continental; americans, anglesos i kuomintang marxaven amb la cua entre cames i es proclamava la República Popular.

El que Mao i l'experiència revolucionària xinesa il·lustren és la possibilitat de derrotar un enemic aparentment més fort sempre que siguem capaços d'analitzar per on trontolla, quines contradiccions genera i quines forces podem acumular, i de saber apreciar el moment en què podem clavar-li ja sigui el cop definitiu, ja sigui una bon mastegot que refaci les regles del joc.

En una carta a Engels escrivia Marx: «En els grans processos històrics, 20 anys són igual a un dia, si bé és cert que després poden venir dies en què es condensin 20 anys.»

I després Lenin hi afegí: «En cada fase del seu desenvolupament, en cada moment, la tàctica ha de tenir en compte aquesta dialèctica objectivament inevitable de la història humana; d'una banda, aprofitant les èpoques d'estancament polític o evolució «pacífica», que avancen a pas de tortuga, per desenvolupar la consciència, la força i la capacitat combativa de la classe avançada [acumulació de forces]; i, d'altra banda, orientant aquest treball cap a l'«objectiu final» d'aquesta classe per capacitar-la per trobar les solucions pràctiques a les grans tasques quan arribin els grans dies en què «es condensen els 20 anys».

L'apreciació del moment i l'adequació de la línia política a les condicions objectives és, doncs, l'element clau per fer avançar la lluita revolucionària, desplegant en cada moment les formes i els àmbits de lluita més adients i establint, en cada situació, les aliances tàctiques que permetin acumular forces per fer salts endavant.

3. Anàlisi econòmica i anàlisi de classes

a) Com funciona el capitalisme?

Anomenem capitalisme el sistema econòmic en què els mitjans de producció (molt desenvolupats) romanen a les mans privades, no pas dels qui hi treballen, sinó d'uns propietaris-inversors: els capitalistes. L'objectiu fonamental i element de referència de l'economia capitalista és el benefici privat, és a dir, el benefici que obtenen aquests propietaris cada vegada que es completa un cicle de producció (amb compra de matèries primeres, inversió en tecnologia, salaris) i consum (distribució i venda de la mercaderia elaborada).

Sovint s'ha tendit a confondre «capital» amb «diners» i «preu» amb «valor», però Marx i Engels en van fer una radiografia més acurada.

Van constatar, en primer lloc, que **el capital no és etern, sinó que es genera en combinar força de treball més mitjans de producció**. No és només l'eina (ja que aleshores existirien capitalistes des de l'edat de pedra), ni és només l'acumulació de propietats (aleshores fins i tot les formigues podrien ser catalogades com a capitalistes). Tampoc és només la possessió de la força de treball (ja que l'explotació dels esclaus domèstics de les societats antigues no tenia com a efecte el desenvolupament de les forces productives). **El capital és un fenomen contemporani, generat per una classe social (la burgesia) que posseeix mitjans de producció i compra a baix preu força de treball i matèries primeres.**

Pel a l'anàlisi de la dinàmica interna del sistema, Marx i Engels distingeixen entre capital constant (mitjans de producció, matèries i mercaderies) i capital variable (força de treball).

Pel que fa al valor, el marxisme fa una observació fonamental: Tots els objectes de consum tenen una propietat comuna: són fruit del treball. Això permet establir una comparació objectiva i, per tant, definir-ne el seu valor:

el valor d'un objecte depèn de la quantitat de treball necessària per crear-lo. El preu, en canvi, depèn de més factors, sovint subjectius, ja que ha de tenir en compte necessàriament tant els costos, com la necessitat d'obtenir beneficis i, per tant, de conquerir quotes de mercat.

El capital tendeix a acumular-se a través de la **plusvàlua**, que és la part del capital variable que el capitalista extreu als treballadors, és a dir, és la diferència entre el valor de la producció i la suma total dels salaris (descomptant també, és clar, el capital constant). Com hem dit abans, el capitalisme mesura l'economia en termes de plusvàlua, de guany per a l'inversor, i no pas en termes de necessitats socials.

La producció, doncs, no s'organitza per tal de cobrir les necessitats de la comunitat, sinó per intentar extreure el màxim benefici particular possible per al capitalista en cada cicle del procés producció-consum.

Però l'augment de la productivitat implica generalment que creix més el capital constant i no pas el variable, és a dir, que cada vegada és més gran la inversió en infraestructures, tecnologia, materials, etc. que facilitin la intensificació de la producció (més producció per a una mateixa quantitat de treball) i com que la plusvàlua s'obté únicament del capital variable, la taxa mitjana de guany sobre el total del capital tendeix a ser cada vegada menor³.

La lògica mateixa del sistema necessita, però, un augment i no pas una disminució del percentatge de guanys i la manera més directa d'assolir-los és retallant costos per la part variable, és a dir, reduint la massa salarial i augmentant la plusvàlua obtinguda en el procés productiu. D'aquesta manera, es produeix de manera sistemàtica una concentració de la riquesa i una socialització de la pobresa, cosa que genera un cercle viciós, pel fet que les mercaderies resultants de la sobreproducció difícilment troben compradors. Esclata aleshores la crisi!⁴.

Els pedaços al sistema han passat històricament per diferents actuacions repressives: des del recurs a l'augment de la productivitat augmentant

3. El capitalista pot frenar aquest descens de la taxa de guany per mitjà de diferents formes d'automatització del treball productiu que permeten el descens de la massa salarial. Per això diem que el descens de la taxa de guany no és una llei indefugible, sinó que és una *tendència*. Modernament, també la innovació en els mitjans de comunicació i d'informació ha permès el descens d'alguns costos fixos i retardar aquesta tendència durant uns certs períodes de temps. La pressió per augmentar la taxa de guany es reflecteix, d'altra banda, en la tendència a carregar els costos d'innovació a la despesa pública (universitats, per exemple).

4. Una altra causa de la crisi pot ser, altrament, l'especulació financera, és a dir, la recerca del benefici per mitjà d'inversions especulatives que operen amb diner desvinculat del valor-treball. La pressió per a obtenir capital especulatiu es reflecteix en la tendència a posar a disposició del mercat especulatiu més i més recursos financers, com ara els que provenen de l'estalvi privat, per exemple.

l'exploració de la força de treball i provocant atur, passant per la provocació de la guerra com a mètode de saqueig, de reestructuració econòmica de la metròpoli i, de retruc, d'adquisició de més força de treball a baix cost (imperialisme-colonialisme i les seves conseqüències), fins a l'expansió del capitalisme a nous mercats i pols productius (mundialització), que han dut a nivells de misèria, desconeguts fins al segle xx, zones senceres del planeta.

A Europa i als Estats Units, el darrer i desastrós pedaç ha estat el crèdit. La banca ha jugat un paper clau en la superació temporal de la dicotomia entre salaris (en conjunt) cada cop més baixos i necessitat de consum cada cop més gran: acostumar el conjunt de les classes populars a viure del crèdit (especialment l'hipotecari). Un cop arribat el moment en què es constata la gran diferència entre el (baix) valor real de les mercaderies i els (inassumibles) deutes monetaris que el crèdit ha generat, la bombolla esclata i tots en coneixem les conseqüències.

Ara bé, els capitalistes, entestats en la seva lògica depredadora, insisteixen a posar un nou pedaç: que treballem gairebé de franc i que l'Estat, a més, utilitzi els diners dels pobres per salvar els negocis especulatius dels rics!

b) Què genera el capitalisme? Classes socials antagòniques

El capitalisme genera dues classes socials antagòniques, la *burgèsia* i el *proletariat*, (seguint la terminologia clàssica encunyada per Marx); és a dir, la classe social que posseeix els mitjans de producció, i la classe social que es veu forçada a vendre la seva força de treball.

En l'imaginari de la microeconomia tradicional aquestes dues classes s'identifiquen amb l'*empresari* (anomenat també *amo*, *patró* o *burgès*) d'una banda; i l'*obrer* de l'altra. Però aquesta imatge sorgida de la revolució industrial s'ha vist modificada en alguns aspectes formals que no canvien, però, la contradicció de classe fonamental que divideix la societat capitalista en els posseïdors dels mitjans de producció d'una banda, i els que es veuen forçats a vendre la seva força de treball, com hem assenyalat.

A partir del darrer terç del segle xx, el procés de desindustrialització i d'automatització de les societats europees ha fet que el pes del proletariat industrial hagi disminuït en nombre i que hagi anat creixent el nombre d'assalariats del sector econòmic anomenat terciari (o sector dels serveis). D'altra banda, la classe dominant no es manifesta només per mitjà de l'empresari, sinó que es troba en un complex de càrrecs directius de l'economia productiva, de les finances, de la política, etc.

Aquesta evolució ha comportat, especialment al llarg del darrer terç del segle xx, la difusió per part de la sociologia burgesa del concepte de «classe mitjana». Aquest concepte és una mena de calaix de sastre que pretén encabir un conjunt de capes socials força diferenciades sobretot pel que fa a les seves retribucions i a les condicions laborals en general. Així, el concepte inclouria tant els assalariats no industrials (els «coll-blancs») com els petits empresaris que es distingien per un estatus social intermedi i un cert poder adquisitiu, suposadament superior al del treballador industrial. A aquesta suposada «classe mitjana» hi pertanyerien també alguns professionals liberals o «autònoms», si bé aquesta darrera categoria laboral ha crescut a base d'antics assalariats obligats a adoptar el sistema de facturació per fer la mateixa feina, en un procés de fragmentació de la classe treballadora.

Però, per si algú no ho tenia encara clar, la mateixa dinàmica del capitalisme informacional ha ensorrat el mite de l'existència de la «classe mitjana», ja que una gran part de les capes socials que, segons la sociologia burgesa, en formarien part estan sotmeses a un procés intens de neoproletarització. Des de fa ja alguns decennis els salaris al sector terciari (o els beneficis del petit productor independent) ja no són superiors als que es perceben al sector secundari (o industrial) i no és ni tan sols evident, d'una manera generalitzada, l'aparença de l'existència d'un estatus social superior.

La formació de dues classes fonamentals antagoniques, classe dominant capitalista i classe treballadora assalariada, és, doncs, un procés que manté la seva plena vigència. Al voltant d'aquestes classes socials fonamentals, estructurades en funció de la seva posició respecte als mitjans de producció en el mode de producció capitalista, hi ha diferents fraccions de classe o sectors socials que cal assenyalar, principalment la petita burgesia tradicional, lligada a activitats i oficis preindustrials, i la petita burgesia tecnocràtica, lligada a diferents branques que demanen una formació tecnològica o especialitzada. Aquestes fraccions de classe es distingeixen sobretot per la seva ideologia, i particularment per la penetració que la ideologia dominant té al seu si.

També cal esmentar avui dia, per la seva importància, l'existència d'una franja de treballadors en *precarietat laboral*, amb sous o contractes minsos i inestables o amb llargs períodes de desocupació, situació que contribueix a dificultar molt la mobilització de sectors importants de la classe treballadora. Històricament, l'existència de condicions precàries a les quals se sotmet una part de la classe treballadora (especialment dones, infants, joves o immigrants) ha estat una constant des de l'aparició del capitalisme industrial.

Al costat de la classe dominant capitalista podem situar els quadres directius de les empreses i els sectors dominants dels assalariats tecnocràtics. Per contra, al costat de classe treballadora assalariada trobem, per exemple, la petita burgesia tradicional i els estrats baixos de la petita burgesia tecnocràtica, constituint el que s'ha anomenat, en el llenguatge polític contemporani de l'independentisme marxista, les *classes populars* (o amb un concepte lleument diferent, el *poble treballador*).

c) Les classes socials als Països Catalans i el seu posicionament

L'estructura social dels Països Catalans segueix els esquemes socials generals descrits, que es distribueixen de manera diferent arreu del país però tot seguint unes pautes generals semblants.

L'estructura tradicional del país (que ha influït en les ideologies encara existents avui) ha mantingut d'ençà de la revolució industrial i fins a èpoques recents, a les zones industrialitzades, d'una banda, una petita i mitjana empresa important i, d'altra banda, les grans empreses, aquelles que han contribuït de manera més decisiva, pel seu caràcter massiu, a l'aparició i el desenvolupament de la consciència de classe.

L'existència d'una estructura industrial disseminada que hem comentat ha permès, d'altra banda, el desenvolupament d'una mà d'obra especialitzada amb ofici que ha mantingut connexions entre el món assalariat i el món menestral, i que ha ajudat a la cohesió social al si de la classe obrera i als barris industrials. Aquesta estructura ha anat desapareixent al llarg de les darreres dècades, igualment com ha anat perdent pes el sector agrari. Aquesta transformació estructural ha anat acompanyada de la penetració d'ideologies reaccionàries (racisme o espanyolisme catalanofòbic) que poden trencar, en part, la cohesió de les classes populars.

L'especialització més significativa al si de la classe treballadora assalariada s'està produint actualment en les activitats dedicades a les tecnologies de la informació i la formació, i en el control i l'automatització dels processos industrials. L'economia productiva s'ha anat desplaçant fora del país. La *consciència de classe* es desenvolupa actualment als barris populars de tradició obrera i al si de la classe treballadora assalariada en general, pel fet que aquest grup esdevé conscient de les condicions que emmarquen la seva vida social, tant a la feina com en les formes de reproducció de les condicions generals de vida i d'entorn.

A més d'aquesta classe treballadora assalariada, l'independentisme marxista ha remarcat els components ideològics dels dos sectors esmentats de la petita burgesia: petita burgesia tradicional i la petita burgesia tecnocràtica.

La *petita burgesia tradicional*, d'acord amb la seva condició econòmica al si del sistema capitalista actual, tendeix a ser més sensible a les ideologies reaccionàries i a desconfiar de l'autoorganització. El procés de proletarització que té lloc al si d'aquest sector social i les connexions que té amb la classe treballadora assalariada fa que sovint, en les lluites de barri, de defensa del medi, de la identitat nacional, etc. es posicioni en bona part a favor dels interessos del Poble Treballador Català en el seu conjunt. Això no exclou que alhora sigui radicalment contrària en qüestions com els drets laborals. Marx l'anomenava «la classe esquizofrènica».

Pel que fa a la *petita burgesia tecnocràtica*, situada en un lloc més central i decisiu de l'estructura econòmica, convé assenyalar que és sensible, per contra, a les ideologies del poder que justifiquen comportaments elitistes o negadors del conflicte (corrents postmoderns, socialdemòcrates, etc.) i es mou entre el suport a la burgesia a través de la justificació «tècnica» del sistema de dominació, i el suport a polítiques públiques favorables als interessos Poble Treballador Català. Aspectes com la tradició familiar, cultural i l'entorn laboral i territorial marquen el decantament polític dels individus d'aquesta fracció de classe.

La lluita per la societat socialista de la nació catalana independent serà obra de la classe treballadora assalariada amb el suport del conjunt de les classes populars.

d) Les classes socials i la lluita nacional

La lluita nacional es fonamenta en la contradicció sociopolítica entre el poder dominant i les classes populars de la nació dominada. Des del punt de vista de classe és fonamental l'anàlisi del poder dominant com el resultat de l'*aliança de la classe dominant de la nació dominant amb la classe dominant de la nació dominada*. En el cas dels Països Catalans sota dominació espanyola, la burgesia catalana ha ajudat des de sempre al manteniment de la dominació de l'Estat espanyol al nostre país.

Contra aquesta dominació s'agrupen les *classes populars, a les quals s'hi poden sumar fraccions de la petita i la mitjana burgesia*. En la ruptura democràtica per la independència que es prepara en la conjuntura política actual caldrà comptar amb la confluència amb les classes populars de sectors també importants de la petita i mitjana burgesia, favorables també progressivament a l'obtenció d'un poder polític democràtic per a la nació catalana (o per a una part de la nació).

La diversitat del moviment democràtic per la independència és, però, principalment ideològica ja que, en les condicions actuals de dominació

capitalista, amplis sectors de les classes populars estan influïdes per ideologies burgeses i petitburgeses (liberals, socialdemòcrates, etc.) que no corresponen a la seva composició de classe. La presència d'ideologies petitburgeses o obertament liberals en el conjunt d'aquest moviment democràtic de masses per la independència és, doncs, esperable i caldrà saber combatre-les adequadament per tal d'aconseguir que el poder democràtic obtingut amb la independència prengui la forma d'una república popular orientada en els principis de la Unitat Popular, és a dir, favorable als interessos de la majoria de la població, el poble treballador català o classes populars catalanes.

La lluita nacional és una lluita democràtica del conjunt de la població, assumida per les classes populars en sentit ampli i que fonamenta la seva força de classe per mitjà de l'organització dels sectors més combatius, relacionats principalment amb la classe treballadora assalariada, que impulsa les estructures anomenades d'Unitat Popular.

4. Socialisme utòpic

D'aquesta manera, Marx i Engels van anomenar els corrents de pensament (molts d'ells sorgits arran de la revolució francesa) crítics amb la nova societat burgesa que no havia acabat —ni de bon tros— amb la misèria i les desigualtats, i que propugnaven noves formes d'organització social que realment responguessin als principis de «llibertat, igualtat i fraternitat».

A diferència del marxisme, o *socialisme científic*, els utòpics no partien d'una anàlisi acurada de l'infraestructura social, de les relacions de producció, no aprofundien en l'estudi de per què el món és com és, sinó que van generar una mena de *brain storming*⁵, una pluja d'idees més o menys genials o originals per a construir un nou ordre social.

Els principals errors dels utòpics són l'idealisme (creure que pel fet que una idea prefabricada sigui *bona* aquesta es podrà dur a la pràctica, sense confrontar-la amb la realitat social existent) i l'altruisme (no són els obrers qui s'alliberen a través de la lluita, sinó els qui són alliberats a partir de la «il·luminació» de tota la societat, especialment les classes dirigents). Ni materialisme, ni dialèctica!

A Occident els exemples clàssics d'aquests corrents són prou coneguts, tant per l'originalitat dels seus plantejaments, com per la seva incapacitat de dur-los a la pràctica. Entre els més coneguts sempre s'han citat:

- Saint Simon, que propugnà un *nou cristianisme* místic i jeràrquic que uniria savis amb burgesos transformats en funcionaris per dirigir un nou i harmònic ordre social.
- Fourier, que desenvolupà la proposta dels falansteris: edificis-comunes de 1600 persones on es viuria en plena igualtat i amb especialització del treball (artistes, pagesos, obrers...). Aquests falansteris haurien de ser impulsats per algun mecenes o algun fabricant que

5. *Brain Storming* i DAFO, entre d'altres, són pseudomètodes d'anàlisi lloats pels ideòlegs i tecnòcrates del postmodernisme burges, que substitueixen l'estudi rigorós, deliberatiu i empíric de la realitat per una mena de teràpies de grup presumptament participatives, que generen habitualment el que coneixem com a socialització de l'estupidesa.

organitzés la producció de manera benèvola. (En van trobar un a França i alguns a Texas i els experiments duraren pocs mesos.)

Un dels exemples que de vegades s'ha considerat un falansteri era més aviat un exemple més proper a les propostes d'Owen: la gestió de la colònia Industrial de New Lanark, fundada per David Dale el 1785. New Lanark tenia 2.500 habitants quan el seu gendre, el progressista Robert Owen, n'assumí la gestió entre 1800 i 1820, finançant amb una part dels beneficis una seguit de reformes socials que constitueixen la base del programa socialdemòcrata.

Mentre els exemples clàssics del socialisme utòpic no van passar de la categoria de divertiment intel·lectual o anècdota, sense cap tipus de rellevància social i sense aconseguir arrossegar els oprimits a una lluita per un programa de reformes socials, el 1850, a la Xina es va produir un fet realment significatiu, que entraria en la categoria de tragèdia: la rebel·lió Tai Ping.

Aquest aixecament de caire patriòtic i social de centenars de milers de camperols de Guangxi, homes i dones, camperols de Guangxi, dirigits per Hong Xiuquan (que es creia el *germà petit de Crist*) aconseguirà instaurar el regne celestial Taiping en bona part del sud de la Xina, amb capital a Nanjing, i arribarà a aplicar un programa de reformes socials de gran abast (reforma agrària, prohibició de la prostitució, l'esclavatge i l'opi, alliberament de la dona...).

Els Tai Ping no van entendre, però, que no podien triomfar si la classe obrera de xangai⁶ i altres centres industrials no assumia la direcció i el protagonisme; no van analitzar correctament la correlació de forces, ni l'estructura productiva del país, ni van reeixir en la política d'aliances (intentant pactar erràticament amb la classe mitjana i els imperialistes). El Regne Celestial fou esclafat en una guerra que va provocar milions de morts per una aliança entre la corrupta dinastia Qing i les potències colonials.

De la mateixa manera que els errors dels Tai Ping no els han impedit de ser reivindicats i alhora criticats pels revolucionaris xinesos posteriors, els marxistes tenim l'obligació d'escollir les propostes nascudes de l'espontaneisme o l'altruisme burgès, però per sotmetre-les a crítica, canalitzant-les dins un plantejament revolucionari materialista i dialèctic i evitant que esdevinguin eines al servei de la perpetuació del sistema.

En aquest sentit, cal ser especialment combatius amb aquells falsos revolucionaris, aquells liberals d'aparença llibertària que, en general, rebut-

6. On patiren una derrota el 1860 que els va impedir controlar la més estratègica de les ciutats xineses, majoritàriament sota control occidental.

gen l'anàlisi de classe i la intervenció política a gran escala, confonen reivindicacions sectorials amb estratègia global o s'erigeixen en salvadors del poble situant-se per sobre del bé i del mal, alhora que reproduïxen espais marginals on poden exercir el seu lideratge.

5. La necessitat dels partits comunistes

No és pas casual que les infiltracions policials i, en general, les ingerències exògenes als moviments revolucionaris mirin d'afeblir-los o aturar el seu desenvolupament a través d'una pràctica comuna: l'atac als centres de direcció estratègica, als llocs on només es poden dur determinades tasques que resulten imprescindibles, als partits comunistes.

Per què són imprescindibles els Partits Comunistes i quines són aquestes funcions que inexcusablement han d'assumir?

a) Perquè són la garantia de l'autonomia obrera en sentit clàssic

«No esperis salvacions supremes de deus, del rei ni del tirà», afirma *La Internacional*. Calen organitzacions de classe per defensar els interessos de classe i encarar la lluita de classes. Els oprimits no som objectes, sinó subjectes del nostre propi alliberament, i això només és possible des d'organitzacions polítiques que articulin una estratègia revolucionària, lliures, en la màxima mesura possible, d'ingerències dels sectors dominants.

Una altra qüestió són les aliances puntuals o més o menys estables en funció de l'apreciació del moment, de la conjuntura o de la línia tàctica i de masses, que poden i normalment han de donar lloc a nivells més amplis d'enquadrament, però que en cap cas poden suposar la renúncia a mantenir una organització de referencialitat estratègica (liquidacionisme).

b) El Partit Comunista ha de ser l'intel·lectual orgànic de la classe obrera

Hi ha dues tasques primordials per al desenvolupament d'un moviment revolucionari que cal dinamitzar, sistematitzar, i que no poden ser relega-

des ni a estructures temporals o inestables, ni a organismes interclassistes: **l'anàlisi materialista** de la societat i la **lluita ideològica**.

Ja hem comentat en apartats anteriors la necessitat imperiosa d'anàlisi social i econòmica i de l'elaboració d'un cos ideològic per encarar la lluita de classes i qualsevol moviment transformador, en general. Fer bullir l'olla sense cap recepta només serveix per cremar milers i milers de militants potencials.

Ara bé, el que volem remarcar és la impossibilitat que aquestes tasques siguin assumides per organitzacions de caràcter tàctic (sectorials, reivindicatives, transversals o de masses) i encara molt menys tècnic (coordinadores agitatives).

La sistematització del treball intel·lectual requereix dels principis d'independència (respecte a la classe i la ideologia dominant), de continuïtat en el temps (no poden haver-hi dies on ningú pensi, ni èpoques sense propostes adaptades a les seves realitats), de globalitat (no es pot interpretar el món a partir d'una visió sectorial ni des d'una visió local) i de contemplar simultàniament les condicions objectives (de la societat) i les subjectives (del moviment). I aquesta és, precisament, una funció cabdal dels Partits Comunistes.

Una tasca ben concreta del partit pel que fa a la lluita ideològica és la sistematització de la formació del conjunt de la militància del moviment polític, en funció no només dels seus interessos personals, sinó de les necessitats generals i concretes del moviment i del nivell d'enquadrament de cada persona. Aquesta formació (que ha d'evitar de córrer el risc de caure en la típica tecnocràcia burgesa de les facultats de ciències polítiques i de l'administració) ha de realitzar-se contrastant els conceptes teòrics i una sòlida base ideològica amb la praxi diària en els diferents fronts de lluita.

El partit manté una relació dialèctica al si del moviment de masses en què insereix la seva lluita. Es preocupa de l'orientació política del moviment aportant-hi anàlisis i propostes, i reforçant les estructures necessàries, tot evitant de caure en comportaments dirigistes que anul·len la dialèctica.

El partit és també la garantia que les diferents lluites reivindicatives tinguin repercussió política, que no és altra cosa que la concentració de les forces socials en llocs i en conjuntures que porten a la modificació de les formes de poder. El partit té com a funció principal la maduració social de la consciència política

c) Tàctica i estratègia

Amb arguments similars als abans exposats, podem afirmar que el partit (organització estratègica) és el lloc on es resol la contradicció entre el

manteniment dels referents ideològics i estratègics i, alhora, l'impuls dels moviments tàctics.

A més d'analitzar la realitat, de combatre la ideologia dominant i d'elaborar un programa transformador, el Partit ha de ser capaç de proposar i desplegar polítiques concretes, moviments populars, organitzacions sectorials i lluites reivindicatives que serveixin per acumular forces per conquerir els espais de poder necessaris que permetin realitzar aquest programa.

El camí, però, està ple de paranys i obstacles que caldrà anar superant, ja que molt sovint el desplegament d'aquesta línia tàctica pot entrar en contradicció aparent amb els objectius a assolir. No és possible que des de la parcialitat d'una organització tàctica o sectorial es resolguin adequadament aquestes contradiccions que una gestió parcial o immediatista pot fer caure en el reformisme, o bé en la marginalitat: en resum, en l'esterilitat política.

Cal una estructura que analitzi en cada moment pros i contres, que analitzi l'oportunitat o no de fer determinats moviments tot valorant com poden o no transformar la realitat objectiva i que, un cop realitzats, passi de seguida a valorar-ne críticament el resultat des del punt de vista estratègic, per definir i desplegar a continuació noves línies polítiques adequades a la nova realitat.

Alhora, no n'hi ha prou amb el desenvolupament de línies tàctiques per al triomf d'un procés revolucionari: calen elements centrals, estratègics, de contrapoder. La definició i el desenvolupament d'aquests elements, variables segons les vicissituds històriques, però que acostumen a tenir vessants econòmics, de seguretat, de generació d'un proto-estat, etc. tampoc pot ser assumida des de la parcialitat d'una plataforma tàctica, sinó que, un cop més, es fa necessària una organització estratègica i perdurable que els sistematitzi.

Totes aquestes afirmacions sobre la necessitat i el paper dels Partits Comunistes, així com la defensa d'un determinat model de moviment, no són gratuïtes, sinó que es basen en l'anàlisi dels diferents processos transformadors mínimament reeixits durant el darrer segle, que sempre han compartit una característica: el paper cabdal del partit.

d) Tres experiències històriques

Els partits comunistes tenen en la Revolució Soviètica (1917) el punt de partida. L'experiència dels bolxevics i la seva sintetització teòrica, a càrrec de Lenin, són el moment fundacional del comunisme com a moviment polític internacional. Fonamentalment, allò que els bolxevics van aportar

a la lluita de les classes populars de l'Imperi rus va ser **organització, direcció política i anàlisi teòrica**.

Els bolxevics van néixer com a sector dins el Partit Obrer Socialdemòcrata Rus el 1903, i dos anys després es van separar definitivament de l'altra branca socialista, la menxevic. Alhora, hem de tenir en compte que el partit socialista tampoc era l'organització majoritària de les classes populars, sinó que el populisme agrari era la tendència hegemònica en un país majoritàriament rural.

En primer lloc, cal dir que els bolxevics sempre van defensar que la revolució havia de ser dirigida per la classe obrera industrial, com a classe que tendia a ser majoritària en una societat que s'industrialitzava progressivament. Van trencar així amb els corrents polítics que idealitzaven la vida rural com a harmònica. Amb un estil implacable en la crítica, Lenin va fer que el marxisme passés per davant d'altres corrents de pensament arrelats a Rússia, que idealitzaven la comuna agrària (el *mir*), sense analitzar-ne les contradiccions.

Fonamentalment, Lenin va remarcar que aquesta comuna era el darrer dels escalafons de l'Estat tsarista, que servia per resoldre-li problemes administratius i fiscals, i que es trobava immersa en un en procés de degradació. A les obres *El desenvolupament del capitalisme a Rússia* (1899) i *La qüestió agrària* (1908), hi trobem aquestes argumentacions, la qual cosa no exclou que considerés prioritària l'aliança amb la pagesia. És més, després del triomf de la Revolució d'Octubre, la política agrària bolxevic va generar l'adhesió de molts camperols. Tot i que els bolxevics eren un partit eminentment urbà, l'Exèrcit Roig es nodrí de camperols, fet que va ser clau per guanyar la guerra que va seguir la Revolució.

En segon lloc, l'encert dels bolxevics va consistir a adaptar les formes organitzatives a la realitat que els envoltava, per tal de fer més eficaç la lluita contra el tsarisme. El dogmatisme dels menxevics els portava a emmirallar-se en el més antic i més gran dels partits socialistes, el prestigiós Partit Socialdemòcrata Alemany (SPD), un partit amb molta afiliació, una gran estructura burocràtica, arrelat al territori i inserit a les institucions. Així doncs, els menxevics pensaven en termes de crear un partit parlamentari.

Però a la Rússia de 1903 no hi havia ni Parlament, ni eleccions, ni electorat. A més, el tsarisme no era un sistema que permetés esclatxos a cap mena d'oposició, com va quedar demostrat durant la revolució de 1905 (tal com reproduceix la pel·lícula *El cuirassat Potemkin*). Així doncs, la feina de Lenin i els bolxevics va ser canviar la visió esquemàtica de la socialdemocràcia per una visió més pràctica i dialèctica de la realitat política russa i de com combatre-la. El partit, en aquells moments, havia ser un

nucli àgil, dinàmic i clandestí. Un partit d'avantguarda, de «revolucionaris professionals», i que també tingués la lluita ideològica com a prioritat.

A nivell internacional, els bolxevics es van erigir en els principals crítics de la tendència socialdemòcrata que rovellava els instruments de lluita pel socialisme. Van oposar-se al model imperant dins l'SPD, de partit burocratitzat i de pràctica exclusivament «sindical/parlamentària». Els bolxevics sempre van considerar que l'acció política era determinant i que passava per damunt de les consideracions economicistes.

Així, Lenin va demostrar la seva admiració per la milícia obrera (Irish Citizen Army) que James Connolly havia format entre els treballadors irlandesos i que va organitzar l'alçament de Pasqua de 1916. El model insurreccional era rebutjat per la majoria de partits socialistes d'ençà la derrota de la Comuna de París (1871). Tanmateix, als irlandesos se'ls podia reconèixer el sentit de l'oportunitat, en voler crear un conflicte a la rereguarda aprofitant la participació britànica a la I Guerra Mundial. Per contra, els principals partits socialistes europeus havien quedat entrampats en el suport a la guerra imperialista.

Aquí cal dir que els plantejaments de partit d'avantguarda, clandestinitat o tàctica insurreccional van ser encertats, en la mesura que van permetre triomfar els bolxevics a la Revolució d'Octubre, però que no se'n pot fer una translació automàtica a l'actualitat ni a cap altre període històric. Simplement, serveixen per entendre la necessitat d'adaptar les formes de lluita al context, sense idealitzar les unes o les altres com a «millors» o «més autèntiques».

En tercer lloc, també cal considerar que el sentit de l'oportunitat, que no s'ha de confondre de l'oportunisme, és característic d'una direcció política correcta. Amb la revolució de febrer de 1917, Lenin i els bolxevics van marcar novament la diferència amb els altres partits en el pla teòric i en el pràctic. El partit bolxevic va ser qui millor va interpretar els interessos populars i qui més va confiar en la capacitat de la classe obrera. Els menxevics pensaven que una revolució burgesa havia de ser dirigida pels liberals i no s'adonaven que, tal com havia passat durant la revolució de 1905, mentre el proletariat es deixava la pell combatent, la burgesia escalfava al poder.

Van ser els bolxevics, doncs, els que van decidir posar fi a l'aliança amb la burgesia, perquè creien que es podia anar més enllà de la democràcia formal instaurada el febrer. I la seva insistència en una opció estratègica diferenciada (la revolució proletària a través de l'empoderament dels soviets) va crear un referent per a les classes populars, que al llarg dels mesos van anar-se adonant de la incapacitat del govern provisional de resoldre els problemes del país.

Les consignes que van anar fent forat van ser la reivindicació de la pau immediata, que volia dir la sortida de Rússia de la guerra mundial, al preu que fos; la defensa de l'ocupació de terres, sense esperar una reforma agrària que no arribava; i el lliurament de tot el poder als soviets, que constituïen assemblees de democràcia real per a una classe obrera analfabeta en la seva majoria. La proposta bolxevic, que encarava els problemes de manera directa, era molt més creïble que les promeses reformistes dels altres partits. Cal tenir en compte l'arrelament en les classes populars era determinant per tal d'esdevenir-ne la direcció política. Com es deia en un document posterior a la Revolució, escrit per dirigents bolxevics, «el Partit era aquella col·lectivitat independent i viva que s'aferrava amb força a la realitat canviant, perquè hi estava lligada de mil maneres».

Així doncs, la insurrecció d'octubre de 1917 va ser oportuna, perquè va interpretar els interessos de les classes populars i els va donar una sortida. I, d'aquesta manera, també va impedir que es consolidés el poder burgès, que probablement hauria acabat aliant-se amb el tsarisme derrocat per crear un bloc dominant oposat a l'avenç de les reivindicacions populars.

En el període que va del febrer a l'octubre de 1917 hi ha una darrera conclusió que va quedar gravada en la cultura política comunista: el valor de l'organització. En aquells mesos, els bolxevics eren l'únic partit important fora del govern provisional, cosa que els va permetre encapçalar la revolució encara que no fos assumint el poder directament, sinó lliurant-lo als soviets. La guerra civil que va seguir la Revolució d'Octubre també va ser tota una lliçó en la mateixa línia. L'Exèrcit Roig, dirigit per Trotski, va mostrar als revolucionaris de tot el món que, per vèncer, cal tenir organització i disciplina -i, en la mesura del possible, la millor tecnologia-.

Finalment, i en quart lloc, resulta fonamental per entendre la cultura política comunista l'actualització de la dimensió internacional de la lluita de classes que van fer Lenin i els bolxevics. El caràcter internacionalista del moviment obrer és primordial en la construcció d'una alternativa al capitalisme, la qual cosa era palès ja des dels temps de la Primera Internacional (1864). Ja hem comentat anteriorment, però, que els grans partits socialdemòcrates europeus van enterrar aquests principis quan van arrenjarar-se amb els governs dels respectius estats, atiant la I Guerra Mundial (1914-1918).

Quan parlem d'aquesta dimensió internacional de la lluita de classes ens referim, entre altres coses, al fet que el socialisme no pot triomfar en un sol país. Això ho sabien els bolxevics, que van esperar que el seu exemple encengués la metxa de la revolta a l'Europa industrialitzada, especialment a Alemanya.

A principis dels anys vint es va fer evident que la Revolució no s'estendria per Europa, i la direcció dels socialdemòcrates alemanys va tenir novament un paper nefast («No hi ha res que jo odii més que la revolució», van ser les paraules del president socialista Ebert). Tanmateix, els bolxevics van tenir clar, des del primer moment, el lligam del marxisme amb els nacionalismes anticolonials d'Àsia i Àfrica, en un moviment mundial d'alliberament. A nivell teòric, Lenin havia explicat aquest lligam en textos com *L'imperialisme, fase superior del capitalisme* (1917). I a nivell pràctic, el I Congrés dels Pobles d'Orient, celebrat a Bakú el 1920, va ser la contribució pionera del comunisme als moviments d'alliberament nacional.

La segona revolució més important del segle xx va ser la xinesa (1927-1949), que també va ser conduïda per un partit comunista. Tot i la dimensió internacional del comunisme a la qual ens hem referit, Stalin va acabar convertint la Internacional Comunista (Comintern) en un lloc de comandament unidireccional, que es basava en els interessos diplomàtics de la URSS més que no pas en la dinamització dels moviments democràtics i revolucionaris arreu del món.

Hem de tenir en compte, doncs, que una de les principals virtuts dels comunistes xinesos (així com dels vietnamites) va ser saber deslligar-se de les directrius de la Comintern. Si bé Stalin i la diplomàcia soviètica insistia a mantenir l'aliança entre el Partit Comunista xinès i el Guomindang (un partit nacionalista burgès), els comunistes xinesos, amb Mao Zedong al capdavant, sabien que aquesta aliança no podia perpetuar-se si volien el triomf de les classes populars. La massacre de Xangai (1927), una maniobra del Guomindang contra els comunistes, va posar fi a aquesta aliança.

Resulta determinant el fet que la Revolució xinesa es realitzés a través d'una guerra civil de més de vint anys. Les aportacions del maoisme estan visiblement condicionades pel vocabulari i l'imaginari militars («el poder polític sorgeix del canó dels fusells», va escriure Mao).

Tanmateix, hi ha almenys tres aspectes que podríem destacar com a encerts dels comunistes xinesos. En primer lloc, l'elecció de les formes de lluita. En la resistència a l'ocupació japonesa (1937-1945), la guerra de guerrilles va ser la millor forma de lluita per als comunistes, perquè evitava la confrontació directa amb els japonesos, superiors militarment. En canvi, el tipus d'exèrcit convencional del Guomindang va anar encadenant derrotes.

En segon lloc, podem parlar de l'arrelament del partit, especialment entre les masses pageses. Entre altres motius, això s'explica perquè en els anys de lluita guerrillera, els comunistes es van esforçar a fer una anàlisi sociològica de la pagesia xinesa per conèixer el context social en què lluitaven. Van defensar des del primer moment l'aliança entre la classe obrera

urbana i la pagesia. Així doncs, van adaptar els esquemes de lluita del marxisme (condicionat pel seu origen europeu) al context xinès de l'època. Per exemple, la paraula que designa el subjecte revolucionari, el proletariat, va ser traduïda pels comunistes en caràcters xinesos per «classe sense propietats» (*wuchan jieji*), fet que afavoria l'assimilació conceptual entre les classes populars urbanes i camperoles, en un país majoritàriament rural.

I, en tercer lloc, podem dir que l'aportació dels comunistes al poble xinès va ser el seu discurs pedagògic sobre com funcionava la història i com vèncer en la lluita política. Aquesta capacitat pedagògica també va generar l'adhesió popular.

Finalment, un tercer exemple sobre el paper del partit comunista en un procés històric d'alliberament és el cas de Sud-àfrica i la lluita contra el règim racista de l'Appartheid.

Creat el 1921, el Partit Comunista de Sud-àfrica (SACP) va ser la primera organització política no racial del país. Al llarg dels anys següents, va esdevenir el principal company de viatge del Congrés Nacional Africà (ANC) i el principal dinamitzador del Congrés dels Sindicats Sud-africans (COSATU).

Va influir en el plantejament de la lluita, definint una línia encertada per aglutinar el màxim de sectors populars en contra de l'Appartheid. Oposant-se a l'exclusivisme ètnic d'altres moviments d'alliberament de la població africana, el SACP i l'ANC van aconseguir que s'imposés la línia política que no basava la lluita en paràmetres ètnics sinó en l'alliberament nacional des de la perspectiva de classe, i que a més establia forts lligams amb la lluita sindical.

El partit comunista va ser il·legalitzat el 1950, i l'ANC ho seria uns anys després. En aquelles circumstàncies, el moviment sud-africà va encetar la propaganda armada, creant l'organització Umkhonto we Sizwe (MK), dins la qual també tingué un paper destacat la militància comunista.

Finalment, el 1994 van celebrar-se les primeres eleccions lliures, que va guanyar clarament l'ANC. És cert que la victòria de l'ANC no ha suposat la superació del capitalisme a Sud-àfrica. Tanmateix, la lluita del poble sud-africà ha establert una democràcia per a tothom i ha acabat amb el patiment de la majoria de la població. L'anomenada Revolució Nacional Democràtica ha anat corregint les diferències socioeconòmiques. D'ençà de la fi de l'Appartheid, l'ANC resulta vencedor elecció rere elecció, per ampla majoria i amb una alta participació.

La del SACP no deixa de ser una de les aportacions més importants del comunisme arreu del món. Mandela, el gran líder de l'ANC, va deixar escrit a les seves memòries el següent: «Sempre hi haurà qui digui que els

comunistes ens van utilitzar. Però qui diu que no els utilitzàvem nosaltres a ells?».

Tot i que hem triat aquests tres exemples, el rus, el xinès i el sud-africà, els partits comunistes també van tenir un paper fonamental en esdeveniments cabdals de la història del segle xx, des de la lluita contra el feixisme a la II Guerra Mundial, fins a la conquesta de drets socials a Europa, passant per la resistència contra les dictadures, els moviments d'alliberament nacional al Tercer Món o, per posar un exemple concret, l'oposició al domini de la màfia a Sicília i el sud d'Itàlia.

També és cert que hi ha tota una llegenda negra del comunisme, la qual no es pot deslligar del context extraordinàriament violent del segle xx. Ara bé, associar el comunisme als plans quinquennals, als estats policials, centralitzats i burocratitzats, al gulag o a la guerra civil, suposa ignorar que la revolució soviètica, la xinesa, la cubana o la vietnamita són fruit de processos socials concrets, en unes societats concretes, en un període històric concret. Suposa ignorar que els processos històrics que experimenta una societat estan influïts pel seu desenvolupament econòmic, per l'estructura de classes, la situació geogràfica (i geopolítica) i el bagatge històric (guerres, dictadures, cultures polítiques, tradició organitzativa...). Valgui com a exemple el cas que més ens ha ocupat, el soviètic, del qual podem deduir que el desordre del govern provisional va aplanar el camí perquè el bolxevisme configurés un Estat més fort i centralitzat com a via per acabar amb els problemes del poble.

L'organització de la lluita a través dels partits comunistes ha sigut una contribució a la història de l'alliberament humà i de la conquesta de la igualtat. A l'altra banda de la partida trobem l'imperialisme dels països capitalistes, que ha generat un immens sofriment i destrucció al llarg del segle passat. L'imperialisme no ha dubtat a combatre a sang i foc tot allò que li plantava cara, des del govern reformista de Jacobo Arbenz a Guatemala (1954) fins al de Sankara a Burkina Faso (1987), passant pel derrocament dels governs de Lumumba al Congo (1960) i de la Unitat Popular xilena (1973).

En molts casos, l'eradicació dels moviments d'esquerres i comunistes va passar per l'eliminació física dels seus membres. El nazisme i el franquisme en són exemples coneguts, però també dictadures que van tenir el suport dels EUA des del primer moment, com és el cas de Suharto a Indonèsia (que va assassinar centenars de milers d'opositors) o de molts règims al Con Sud americà.

La batalla també es va jugar en el camp de les idees. El marxisme va arrelar no tan sols entre la classe obrera, sinó que també va fer forat —durant la segona meitat del segle xx— entre la intel·lectualitat i el món de les

ciències. Preocupada per aquest fet, la CIA va crear el 1950 el Congrés per la Llibertat de la Cultura, un front de lluita ideològica a nivell internacional, per crear adhesió al liberalisme i contrarestar l'avenç del pensament marxista.

No hem de menystenir, doncs, l'aspecte essencial de la lluita ideològica en tots els processos socials. En el desenvolupament del marxisme, tal i com anem veient en aquestes pàgines, la confrontació d'idees resulta necessària. També dins els mateixos moviments d'alliberament. Bona part de l'obra de Marx, Engels, Lenin o Gramsci, per exemple, pren la forma de polèmica amb altres autors. Això pot semblar-nos «arrogant», «autoritari» o «fraccionalista». Però les persones i els interessos socials són diversos, i l'única manera que les organitzacions i les idees progressin és mitjançant la confrontació argumental.

Tot el bagatge d'encerts, d'errors, d'aprenentatges, de referents i fins i tot de mites, és el que configura la cultura política comunista. Amb el repàs que hem fet, el que volem és entendre l'aspecte històric del marxisme. Tanmateix, no podem dedicar-nos a emular simètricament aquests episodis històrics, perquè ja hem parlat de la importància de l'adaptació al context i de la tria encertada de les formes de lluita. Seguint aquest mateix raonament, doncs, hem de pensar que la Revolució Socialista Catalana no s'assemblarà a cap de les relatades aquí, perquè serà fruit dels processos històrics en els quals es troba immersa la nostra societat, a l'Europa mediterrània i a començaments del segle XXI. Processos que als Països Catalans passen, entre altres coses, per la construcció del moviment independentista i la Unitat Popular.

6. Errors i desviacions

Al llarg de la història, diferents moviments populars i revolucionaris han interpretat el marxisme de manera errònia, ja sigui intentant aplicar-lo com un llibre de receptes amb medicaments del 1850, ja sigui «adaptant-lo» de manera grollera a determinats interessos puntuals i, en definitiva, pervertint-ne l'essència.

Aquestes desviacions es poden classificar en dos grups:

a) Reformistes o tacticistes

Són aquelles desviacions que, per dir-ho ras i curt, acaben prioritant la tàctica i oblidant l'estratègia, pensant que el simple encadenament de conquestes parcials, sectorials o locals durà de manera mecànica a un nou ordre social, sense pràcticament necessitat de confrontació entre sectors socials antagònics. Alguns exemples són:

- **L'institucionalisme.** Sobrevalora el paper de la lluita institucional oblidant la mobilització de masses com a factor clau per a l'èxit del moviment. En darrer terme, l'institucionalisme reformista planteja centrar-se únicament i exclusiva en el treball a les institucions, limitant els objectius als assumibles dins el marc jurídic i polític establert. ERC, el Bloc i ICV en són els exemples més punyents.
- **El localisme.** Aquesta desviació pren sovint una aparença llibertària o «alternativa» i, recuperant la pitjor tradició dels utòpics, planteja (sota l'excusa de la proximitat i la perversió del concepte «democràcia participativa») el marc local com a escenari únic o primordial de la lluita, tot renunciant a articular un moviment polític d'abast nacional amb objectius estratègics. A la pràctica acaba fent el joc al reformisme institucionalista, que és qui capitalitza amb vots i quotes de poder el treball de base que els nuclis locals sense referencialitat ni projecte nacional puguin haver fet. N'és un exemple el corrent autoanomenat «municipalisme d'alliberament», que dins la

CUP lluita ferotgement per evitar que aquesta organització esdevingui un referent de masses.

- **El sectorialisme.** És una desviació que consisteix en la dinamització (gairebé compulsiva) de fronts de lluita sectorial (ecologistes, feministes, pacifistes, etc.) sense dotar aquestes mobilitzacions d'una perspectiva política, ni d'uns objectius estratègics, ni tan sols en un programa tàctic (com podria ser el de la Unitat Popular⁷). El sectorialisme prescindeix de la lluita institucional i de construir referents polítics de masses i acaba, com el localisme, al servei del reformisme. L'MC i la LCR dels anys 80/90 en són un gran exemple.
- **El liquidacionisme.** De fet acostuma a anar associat o bé al sectorialisme o bé al localisme. Propugna la destrucció del partit i dels centres estratègics en favor d'una suposada *dinamització autònoma o assembleària* de les organitzacions de base. El liquidacionisme és el principal virus que el sistema inoculara dins els moviments revolucionaris a través dels seus agents, ja que és la millor garantia d'esterilització contra qualsevol estratègia rupturista. D'exemples n'hi ha a milers, com ara el PSUC, però per a nosaltres el més punyent ha estat la constant infiltració d'elements liquidacionistes al si de l'Esquerra Independentista.

b) Esquerranistes o ideologistes

Contràriament a les anteriors, aquestes desviacions es caracteritzen per la sacralització de la ideologia, per un dogmatisme curt de mires i antidualèctic que menysprea qualsevol moviment tàctic i que acaba reduint la praxi política a poca cosa més que l'autoconsum o l'autocomplaença. Podem destacar-ne:

7. Programa mínim de la Unitat Popular Catalana:

- **Defensa dels Drets Polítics del Poble Català:** l'exercici del Dret a l'Autodeterminació i l'accés a la Independència, la democràcia participativa i la Unitat dels Països Catalans.
- **Defensa dels Drets de les Classes Populars i la Igualtat:** la lluita contra l'atur, la precarietat i l'empobriment, la defensa dels serveis públics, la defensa d'un model socioeconòmic al servei de la majoria, l'establiment de mecanismes de control popular de l'economia i el desplegament de polítiques efectives que garanteixin la igualtat de gènere.
- **Defensa del Territori:** contra les agressions ecològiques i urbanístiques, l'especulació i el malbaratament de recursos, per un model de desenvolupament equilibrat amb el nostre entorn natural.
- **Defensa de la Llengua i la Identitat Nacional:** per l'oficialitat única del català en tot el territori nacional, per unes indústries culturals pròpies i autocentrades, pel reforçament del teixit cultural d'arrel popular arreu dels Països Catalans.

- **El sectarisme grupuscular.** És típic de les colles d'amics (o de personatges asocials) que s'erigeixen en «comunistes purs» i neguen la categoria de comunista a qualsevol altre. El sectarisme es caracteritza per promoure sistemàticament escissions i escissions, cadascuna de les quals acostuma a resultar, en general, més allunyada de la realitat social, més incapaç d'entendre la necessitat del treball de masses i del desenvolupament de projectes tàctics i, per tant, més llunyana de qualsevol praxi transformadora. Totes les sigles de grupuscles que acostumen a tenir o bé el dígraf «ML» o bé l'afegitó «4a Internacional» en són un magnífic exemple.
- **L'avantguardisme.** Oblida la frase de Lenin que citàvem a l'apartat sobre el materialisme militant («L'avantguarda només compleix la seva tasca d'avantguarda quan sap no aïllar-se de la massa que dirigeix, sinó conduir endavant realment tota la massa.») i, prescindint de qualsevol anàlisi de les condicions objectives o de les tàctiques que cal emprar, s'aventura en projectes que de cap manera les masses poden entendre o compartir, afavorint només la repressió i les forces reaccionàries. El PCE-i dels anys 70/80 en seria un exemple paradigmàtic.
- **Les pràctiques marginalitzadores o asocials.** Són pròpies d'organitzacions i col·lectius que esperonen la seva militància a adoptar formes de vida teòricament exemplificant, però que no són res més que conductes sectàries que l'únic que fan és aïllar l'individu i el col·lectiu de la societat i, per tant, impedir-ne qualsevol mena d'incidència. Aquestes pràctiques *prioritzen una falsa moral revolucionària*⁸ per sobre del treball de masses, de la implicació en els problemes més punyents de la societat, i en els casos més reeixits tan sols aconseguixen crear petits espais d'autoconsum on practicar el culte a la puresa ideològica.

Cal aclarir, però, que en un nombre molt significatiu d'ocasions, aquestes desviacions no són fruit pas ni de la casualitat, ni de les elucubracions d'una determinada militància, sinó que són induïdes per l'Estat a través de la infiltració dels seus agents al si dels moviments revolucionaris.

Determinades estructures pseudoassembleàries, així com organitzacions formades bàsicament per persones molt joves o amb poca formació i experiència, esdevenen autèntics vivers on l'aparell repressiu pot inocular

8. Recordem de nou Lenin: «La nostra moralitat és aquella que serveix per destruir l'antiga societat explotadora i per agrupar tots els treballadors al voltant del proletariat creador de la nova societat comunista.».

infeccions que, un cop escampades pel conjunt del moviment, esdevenen mortals. Aquest perill és un argument més per defensar l'existència de forts centres de direcció estratègica amb capacitat de dissuasió, que garanteixin les tasques de seguretat al si del moviment.

Volem acabar aquest opuscle recordant el lema de la revista *L'Ordine Nuovo*, fundada i animada pel comunista Antonio Gramsci. Amb els seus *Quaderns de la Presó* (escrits mentre patia tota la fúria repressiva del feixisme que acabaria amb la seva vida després d'onze anys de captiveri), Gramsci ens mostrà com fins i tot en les condicions més adverses és possible trobar espais de lluita, en aquest cas teòrica i ideològica, amb el desenvolupament de conceptes com la conquesta d'hegemonies socials o el paper dels intel·lectuals, entre d'altres:

«Instruiu-vos, perquè necessitem tota la nostra intel·ligència; emocioneu-vos, perquè necessitem tot el nostre entusiasme; organitzeu-vos, perquè necessitem tota la nostra força.»

«Instruïu-vos, perquè necessitem
tota la nostra intel·ligència; emocioneu-
vos, perquè necessitem tot el nostre
entusiasme; organitzeu-vos, perquè
necessitem tota la nostra força.»

ANTONIO GRAMSCI

<http://www.mdt.cat>
Moviment de Defensa de la Terra

MDT